

Nederlands Samenwerkingsverband voor Inheemse Volken

**7 statements met aanbevelingen aan de Nederlandse regering en
politiek om de**

VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken

te implementeren in het Nederlandse beleid

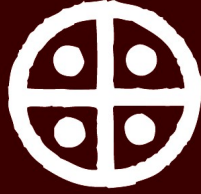
13 september 2011

7 statements met aanbevelingen aan de Nederlandse regering en politiek om de VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken te implementeren in het Nederlandse beleid

Nederlands Samenwerkingsverband voor Inheemse Volken

NCIV

**NETHERLANDS CENTRE
FOR INDIGENOUS PEOPLES**

Statement van het Nederlands Centrum voor Inheemse Volken (NCIV)

contactpersoon: Leo van der Vlist

Postbus 94098

1090GB Amsterdam

tel: 020-6938625

leo.vandervlist@nciv.net

www.indigenouspeoples.nl

Landrechten en voedselzekerheid

Zowel in het nieuwe OS beleid¹ als in de geactualiseerde Mensenrechtenstrategie² van de Nederlandse regering valt te lezen dat Nederland bijzondere aandacht geeft aan de bescherming van landrechten. Dat verheugt ons zeer omdat bescherming van landrechten behoort tot de kern van het beschermen van de rechten van inheemse volken die, voor zover ze niet al naar de steden zijn getrokken, voor hun bestaan zeer afhankelijk zijn van hun land. Dit wordt in de VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken onder meer in artikel 26 tot uitdrukking gebracht.

Artikel 26

1. Inheemse volken hebben het recht op de landen, gebieden en middelen die van oudsher hun eigendom waren, die ze in gebruik hadden of die ze anderszins verworven.

2. Inheemse volken hebben het recht van eigendom, gebruik, ontwikkeling en bestuur op de landen, gebieden en middelen die ze bezitten uit hoofde van traditioneel eigendom of ander traditioneel gebruik, of die ze anderszins hebben verworven.

3. Staten zullen deze landen, gebieden en middelen wettelijk erkennen en beschermen. Het erkennen zal geschieden met alle respect voor de gebruiken, tradities en pachtstelsels van de betrokken inheemse volken.

We bevelen daarom aan bij de aandacht voor landrechten bijzondere aandacht te geven aan de situatie van inheemse volken en inheemse volken via de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking en via het buitenlands beleid te ondersteunen bij de bescherming van hun landrechten.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Het rapport *The Impact of the Dutch Economy on Indigenous Peoples* van het Nederlands Centrum voor Inheemse Volken (NCIV) laat zien dat de productie van palmolie en hout in Indonesië en Maleisië en soja in Brazilië een enorme negatieve impact heeft op het welzijn van inheemse volken en dat Nederland een grote importeur is van deze producten. Die impact bestaat uit het verlies van land, vervuiling van de leefomgeving en afname van biodiversiteit, verlies van

¹ Focusbrief ontwikkelingssamenwerking, 18 maart 2011, p. 10

² Verantwoordelijkheid voor vrijheid, mensenrechten in het buitenlands beleid, april 2011, p. 33

cultuur, schending van mensenrechten, ontstaan van conflicten en aantasting van voedselzekerheid.

De nieuwe OECD Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen van mei 2011 roept bedrijven op om de mensenrechten te respecteren van individuen die tot specifieke groepen of populaties behoren die bijzondere aandacht vereisen. In dat verband wijzen de richtlijnen er onder meer op dat VN instrumenten de rechten van inheemse volken verder hebben uitgewerkt.³

De Richtlijnen voor Bedrijven en Mensenrechten bij de uitvoering van het Protect, Respect en Remedy Framework van John Ruggie, de Speciale Vertegenwoordiger van de VN Secretaris Generaal, van maart 2011 roept bedrijven in dezelfde bewoordingen op om de rechten van inheemse volken te respecteren.⁴

Een belangrijk principe dat is ontwikkeld om de rechten van inheemse volken te waarborgen bij de ontwikkeling van projecten die van invloed zijn op hun welzijn en leefomgeving is dat inheemse volken hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming moeten verlenen. Dit wordt in de VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken onder meer in artikel 32 tot uitdrukking gebracht.

Artikel 32

1. Inheemse volken hebben het recht prioriteiten te stellen en strategieën te formuleren voor de ontwikkeling of het gebruik van hun landen of gebieden en andere middelen.
2. Staten zullen overleggen en te goeder trouw samenwerken met de betrokken inheemse volken via hun eigen vertegenwoordigingsinstituten teneinde hun vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming te krijgen voordat ze projecten goedkeuren die van invloed zijn op hun landen of gebieden en andere middelen, met name in verband met de ontwikkeling, het gebruik of de exploitatie van mineralen, water of andere hulpbronnen.
3. Staten zullen effectieve mechanismen bieden voor een rechtvaardige en eerlijke genoegdoening voor dergelijke activiteiten en gepaste maatregelen zullen worden getroffen om de nadelige milieu-, economische, sociale, culturele en spirituele invloeden te beperken.

De Nederlandse Toetsingscommissie voor duurzaam hout (TPAC) heeft op 22 oktober 2010 vastgesteld dat het Maleisische certificeringssysteem voor duurzaam hout (MTCS) de rechten van inheemse volken onvoldoende waarborgt. De nadere afspraken die de staatssecretaris vervolgens op eigen houtje met Maleisië over de bescherming van de rechten van inheemse volken maakte doen echter meer afbreuk aan de rechtspositie van inheemse volken in Maleisië dan dat ze die positie versterken. Desondanks heeft Staatssecretaris Atsma al herhaalde pogingen ondernomen om MTCS toe te laten tot het Nederlandse duurzame inkoopbeleid.

Wij bevelen daarom aan dat Nederland respect voor rechten van inheemse volken als voorwaarde stelt aan bedrijven die in aanmerking willen komen voor steun van de Nederlandse overheid en dat de waarborging van de rechten van inheemse volken door certificaten en in het duurzaam inkoopbeleid streng worden gemonitord en gehandhaafd.

³ OECD Guidelines for Multinational Enterprises, Recommendations for responsible business conduct in a global context, 25 May 2011, p. 30

⁴ "Guiding Principles on Business and Human Rights : Implementing the United Nations 'Protect, Respect and Remedy' Framework" proposed by UN Special Representative John Ruggie, VN Document A/HRC/17/31, 21 March 2011, p. 14

Statement van Samenwerkingsverband Hoogland Indianen

Contactpersoon: Lucienne Berenschot

Postbus 263

6700 AG Wageningen

tel: 055-5763354

shi@antenna.nl

www.hooglandindianen.nl

EU beleid en de Andeslanden

De Europese Unie heeft een samenwerkingsverband met de Andeslanden waarin de kaders voor investeringen in deze landen zijn vastgelegd. Verbetering van de mensenrechtensituatie, armoedebestrijding en democratisch bestuur zijn daarbij nadrukkelijk als doelstelling benoemd, evenals het bevorderen van de economische ontwikkeling van de Andeslanden⁵. Beide doelstellingen kunnen niet los van elkaar worden gezien: maar al te vaak blijken initiatieven voor een zogeheten nationaal economisch belang in de Andeslanden ten koste te gaan van de inheemse bevolking. Er zijn talloze voorbeelden waar mijnbouw, houtkap en bijkomende infrastructurele werken weliswaar voor inkomsten in de staatskas zorgen maar tegelijkertijd de lokale bevolking hun economische basis ontnemen en hun leefomgeving ruïneren.

De positie van de inheemse bevolking in de Andeslanden

De inheemse bevolking vormt een substantieel deel, soms zelfs een meerderheid van de bevolking in de Andeslanden. Zij leven vaak onder armoedige omstandigheden, worden door de elites van het land nog altijd als minderwaardig gezien, hun culturele en materiële erfgoed staan onder permanente druk. De extreme ongelijkheid in verdeling van welvaart, die de EU als een groot probleem signaleert, loopt grotendeels langs etnische lijnen. De economische ontwikkeling die de EU in de Andeslanden wil stimuleren, zou dan ook mede ten goede moeten komen aan de inheemse bevolking om hierin verandering te brengen. De inheemse bevolking zelf heeft grote twijfels of hun nationale overheden het belang van inheemse volken laten meewegen in de afspraken die zij maken met de EU. Zozeer zelfs dat zij in 2007 een eigen diplomatieke missie van inheemse leiders naar Europa afvaardigde om hun visie en standpunten over de voorgenomen samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en de Andeslanden naar voren te brengen⁶. Tijdens dat bezoek spraken de inheemse leiders met vertegenwoordigers van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, het Internationaal Gerechtshof in Den Haag, (ambtelijke) vertegenwoordigers van de Europese Commissie in Brussel, europarlementariërs en Nederlandse en Spaanse parlementsleden. Daarbij hebben zij hun zorgen geuit over met name de voorstellen voor economische ontwikkeling in het samenwerkingsverband met de EU, zoals bijvoorbeeld de aanleg van grote infrastructurele werken ten behoeve van de ontsluiting van het continent.

5 Andean Community – Regional Strategy Paper 2007 – 2013, European Commission, (E/2007/678)

6 Zie bijgevoegd verslag ‘Visita de la misión diplomática indígena a Europa, Octubre 2007’

‘Playing by the rules’: naleving van de VN verklaring voor de rechten van inheemse volken en de ILO conventie 169 als randvoorwaarde in EU beleid

Zolang de sociale doelstellingen en economische ontwikkelingen als gescheiden pijlers worden behandeld in het samenwerkingsverband tussen de EU en de Andeslanden, is het risico groot dat de inheemse bevolking niet mee profiteert maar juist de rekening blijft betalen voor de economische ontwikkeling van het land. Zij worden niet betrokken bij de formulering en uitvoering van ‘ontwikkelings’ projecten, zelfs niet als die op hun grondgebied plaatsvinden en de facto tot onteigening leiden en/of de natuurlijke hulpbronnen vernietigen die de bestaansbasis voor de bevolking vormen. Wanneer de inheemse bevolking opkomt voor haar belangen, wordt zij gecriminaliseerd: protesten worden met geweld neergeslagen, inheemse leiders worden opgepakt en aangeklaagd als criminelen of zelfs terroristen. Amnesty International heeft hierover recent een rapport uitgebracht⁷.

Het kan niet de bedoeling zijn dat economische projecten die met hulp van de Europese Unie worden uitgevoerd in de Andeslanden, ten koste gaan van de armste groepen in de samenleving. Alle Andeslanden en de EU hebben de VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken en/of de ILO Conventie 169⁸ onderschreven. Door de naleving van deze internationale afspraken als harde voorwaarde te stellen voor projecten en programma’s, kan de EU een belangrijke bijdrage leveren om te voorkómen dat deze ten koste gaan van de positie van de inheemse bevolking.

Wij vragen de Nederlandse overheid om zich in EU-verband sterk te maken voor het opnemen van de handhaving van de VN Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken en de ILO Conventie 169 als harde randvoorwaarde bij alle samenwerkingsprojecten in de Andeslanden.

⁷ Sacrificing rights in the name of development – indigenous peoples under the threat in the Americas. Amnesty International Publications, August 2011

⁸ Inheemse en Tribale Volken Conventie (1989) waarin het recht van inheemse volken op volledige informatie en consultatie vooraf is vastgelegd

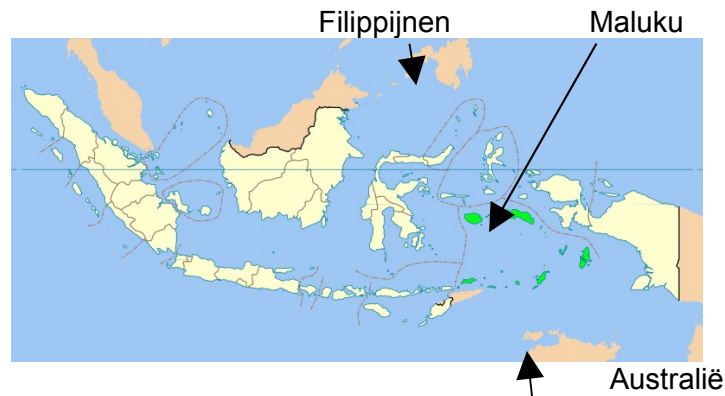

Statement van Stichting Saka Mese Nusa AlifURU
'Waak krachtig over de Leefwereld van het AlifURU volk'

Contactpersoon: seMuel Sahureka
Stichting Saka Mese Nusa AlifURU
Postbus 11432
1001GK AMSTERDAM
tel: 06.10158515
mu@nusaalifuru.org
www.nusaalifuru.org

Het inheemse AlifURU volk

De naam AlifURU is de oorspronkelijke naam van de Ambonezen of Molukkers, zij vormen de inheemse bewoners van Maluku (Molukken). De Molukkers beschouwen en erkennen zichzelf ook als het inheemse AlifURU volk van Maluku. Maluku stond in de geschiedenis beter bekend als de 'specerijen-eilanden'. Maluku is een archipel gelegen tussen de Filippijnen in het noorden en Australië in het zuiden.

Adat is onze inheemse leefwijze en vormt de kern van ons bestaan als het AlifURU volk. Het inheemse AlifURU volk beschouwt het Land, Maluku als een recht van boven, een door 'God' () geschonken recht. Adat onderhoudt de relatie tussen de AlifURU onderling en tussen de AlifURU en hun alam, natuurlijke leefwereld (land, zee en lucht). Binnen de adat zijn alle gronden zowel op dorpsniveau als op clan- of familieniveau traditioneel vastgelegd en geregeld. Alle van origine AlifURU dorpen worden adatdorpen genoemd. In principe erkennen alle adat dorpen de gronden van de andere omliggende adat dorpen. Onze inheemse AlifURU leefwijze is zodanig ingericht dat het een duurzame natuurlijke leefwereld garandeert voor de komende generaties AlifURU. Anders gezegd; een AlifURU leeft in harmonie met de natuur.

Ontmantelen adat systeem

De Indonesische regering is thans systematisch bezig het adat systeem in Maluku te ontmantelen door de adat status te ontnemen van dorpen op Seram zoals Hatuolo, Solemena, Maralna, Elemata, Kanikeh, Huaulu, Roho, Maneo en tientallen anderen. De dorpen krijgen nu het predikaat 'dusun' wat tuin of landbouwgrond betekent. Met het ontnemen van hun adat status raakt het dorpsbestuur haar autoriteit kwijt en verliezen zij ook het gezag over hun dorpsgronden. In wezen

bestaan deze dorpen niet meer. Alle dorpshoofden krijgen nu de titel kepala dusun wat hoofd van een tuin of landbouwgrond betekent. Zoals de radja negeri (dorpshoofd) van Hatuolo verontwaardigd opmerkte, **'ben ik nu het hoofd van een stuk niemandsland met enkel en alleen wat bomen en kippen en varkens die er rondlopen'?**

Landrechten

De Indonesische regering beschouwt na het ontmantelen de dorpsgronden als staatsgronden. De op deze wijze van verkapte landonteigening verkregen gronden worden toegewezen aan transmigranten uit voornamelijk Java en van andere eilanden buiten Maluku. Of de dorpsgronden worden toegewezen aan het Indonesische Leger voor hun militaire bases en oefenterreinen.

In 2008 en 2009 werden op het eiland Ambon in het district Soya bewoners gesommeerd hun huizen en gronden te verlaten. Deze gronden behoren al eeuwenlang tot families of clans vallend binnen het district, die volgens de adat zijn vastgelegd en geregeld. Onder bescherming van de politie en het Indonesische leger maken bulldozers hun huizen met de grond gelijk. Hiervoor in de plaats werd een militaire kazerne gebouwd voor het Indonesische leger.

Voedselsoevereiniteit

Huaulu, een bergdorpje op Seram raakte op onrechtmatige wijze haar adat dorpsgronden aan de kust kwijt en er werd een heel stuk oerwoud gekapt om plaats te maken voor een garnalenkwekerij. Volgens officiële documenten gingen 100.000 sagobomen verloren, en hiermee ook hun voedselbron voor de komende honderden jaren.

In het dorpje Pasahari op Seram werden in 2010, zonder de bewoners vooraf in kennis te stellen en zonder hun toestemming te vragen, sagobomen gekapt voor de aanleg van een sawah (rijstveld) voor de Javaanse transmigranten.

Transmigranten

Eveneens in het dorpje Huaulu werd in 2010, ook weer zonder de bewoners vooraf in kennis te stellen en zonder hun toestemming, een aanvang gemaakt met het bouwen van tientallen huizen voor Javaanse transmigranten.

Foto: Bouw huizen voor Javaanse transmigranten in gebied van adat dorp Huaulu

Volgens onofficiële berichten is de Indonesische regering van plan om binnen een tijdbestek van 5 jaren 8.000 tot 10.000 gezinnen uit Java –transmigranten- over te brengen naar het oostelijke deel van het eiland Seram. De transmigranten krijgen een stuk grond met een woning en eigendomspapieren en vervolgens worden ze officieel geregistreerd als zijnde inwoners van Maluku die hier van oudsher gewoond hebben.

Militarisering

De opbouw van het Indonesische leger gaat gewoon door. Militaire posten komen straks in praktisch elk AlifURU dorp en worden door 5 tot 20 Indonesische soldaten bemand. Verharde wegen worden dwars door Seram gelegd, voornamelijk daar waar dorpen van Javaanse

transmigranten zich bevinden. Een AlifURU student merkte op, ***'wij hebben hier allerlei soorten kleuren baretten van het Indonesische Leger al gezien'***. Het Indonesische leger heeft als doel de (buitenlandse) ondernemingen en Javaanse transmigranten te beschermen. Het aanleggen van verharde wegen is nodig om het Indonesische leger met zwaar materieel (tanks) zo snel mogelijk te kunnen verplaatsen.

In 2007 was het Indonesische leger van plan om een grote militaire basis te bouwen op Murkele (Seram) een van de 'heilige' bergen van het inheemse AlifURU volk. Enkele AlifURU bergdorpen Maraina, Manusela, Solemena, Kabuhari en Kanikeh weten dit nog te verhinderen, maar lieten zij aan Stichting Nusa AlifURU weten, ***'nu kunnen wij hen nog tegenhouden maar hoe moet dat de volgende keer als zij met hun moderne en zwaardere wapens komen? Wat beginnen wij dan met onze pijlen en speren'?***

Mensenrechten

Opkomen voor je rechten is een riskante en levensbedreigende zaak voor het AlifURU volk. Harun (32 jaar) inwoner van het kustdorpje Waraloin (noord Seram) moest dit met zijn leven bekopen. Hij werd in januari 2007 op vreselijke wijze om het leven gebracht door werknemers van het houtkapbedrijf toen hij het oerwoud van zijn dorp wilde beschermen tegen illegale houtkap.

Foto: Haruns ontzielde lichaam vrijgegeven na autopsie (januari 2007)

In 2007 werden een tiental AlifURU mannen en een vrouw na het opvoeren van een tjakalele (krijgsdans) voor de Indonesische President Susilo Bambang Yudhoyono gearresteerd, gemarteld en zij kregen disproportioneel lange gevangenisstraffen w.o. levenslang. Zij wilden met hun vreedzame actie hun politieke mening en keuze voor een eigen onafhankelijke staat de Republiek Maluku Selatan kenbaar maken. Deze vaak nog jonge mannen maakten gebruik van hun recht op vrije meningsuiting een recht dat door het westen en m.n. Nederland sterk wordt ondersteund en gepromoot.

Enkelen van hen, waaronder de heer Arens Saija, werden overgebracht van Ambon naar een gevangenis in Semarang (Java). Hij gaf te kennen erg veel pijn te hebben wegens een infectie aan zijn urinebuis. Tot op heden heeft hij geen medicijnen ontvangen. Arens heeft herhaaldelijk een verzoek gedaan voor terugplaatsing naar Ambon.

Ruben Saija werd overgeplaatst naar de beruchte Nusa Kembangan (Midden Java). In de volksmond wordt deze gevangenis omschreven als "de plaats waar je niet wilt eindigen". Hij verblijft hier onder erbarmelijke en onmenselijke omstandigheden. Wegens zijn vele mishandelingen en martelingen is zijn gezichtsvermogen sterk aangetast. Ook Ruben heeft herhaaldelijk het verzoek gedaan voor terugplaatsing naar Ambon.

Verder worden AlifURU mensen zonder vorm van proces opgepakt, opgesloten, zwaar mishandeld en gemarteld als ze verdacht worden van het in bezit hebben van RMS documenten of de RMS vlag of wanneer ze verdacht worden van RMS activiteiten.

Grondstoffen

Olie, aardgas, goud, nikkel en andere grondstoffen zijn in grote hoeveelheden op Maluku aanwezig. Op het eiland Wetar werd al sinds 1991 o.a. door Bilitin goud gedolven. De winst en opbrengst is niet ten goede gekomen voor het AlifURU volk van Wetar. Zij hebben sinds 1991 hiervan niets ontvangen. De Indonesische regering heeft zelfs toestemming verleend om eventueel het hele oerwoud van het eiland te kappen, indien nodig enkel en alleen om zo aan het goud te kunnen komen.

Op Seram wordt regelmatig naar olie geboord. In het noorden en oosten van Seram worden grote hoeveelheden oliebronnen gevonden. Door CITIC Resources Holdings Ltd werd reeds in 2008 een oliebron aangeboord met een capaciteit van 123 miljoen barrels.

Natuur

Door ontbossing en onverantwoord delven van grondstoffen en boren naar olie kan een natuurramp in Maluku en met name op Seram niet lang uitblijven. In sommige delen van noord Seram Waraloin, is de populatie van een aantal diersoorten al merkbaar minder geworden zoals de kasuari en de kusu (soort buideldier). De kasuari is al een aantal jaren niet meer gezien en de kusu is alleen dieper het oerwoud in pas te zien. In sommige delen van Seram is het laagland oerwoud praktisch verdwenen. In sommige rivieren is de visstand ook al sterk teruggedrongen.

Nederlandse regering en inheemse volken

Het AlifURU volk dringt met klem aan bij de Nederlandse regering de rechten van inheemse volken i.h.a. en in het bijzonder die van het inheemse AlifURU volk van Maluku te erkennen.

Het AlifURU volk dringt met klem aan bij de Nederlandse regering haar als het inheemse volk van Maluku te erkennen.

Het AlifURU volk dringt met klem aan bij de Nederlandse regering de Rechten van Inheemse volken zoals aangenomen door de Verenigde Naties op 13 september 2007 in haar internationaal beleid daadwerkelijk te implementeren en uit te voeren.

Wij verwijzen tenslotte naar de Oproep van de AlifURU Raad van Adatoudsten in Maluku van 09 juli 2010 gericht aan alle regeringsleiders en staten, welke wij als bijlage 1 hebben toegevoegd.

Statement van Taklla Inkary

Contactpersoon: Alma Inkary

tel: 06-42089772

peru@inkapacha.nl

www.inkapacha.nl

Totora-Oropesa Apurimac Peru een beschermende status als natuurreserveaat

Op 13 september 2007 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken aangenomen. Een geweldige stap in de goede richting, maar er zijn nog steeds een aantal punten waarop veel te winnen valt. Wij zijn van mening dat de ondertekening van deze verklaring, mits op een vruchtbare manier benaderd, niet alleen een positief effect kan hebben op inheemse volken zelf, maar ook op de haalbaarheid van de millenniumdoelen en de klimaatdoelen.

De rechten van inheemse volken worden in veel landen nog altijd niet erkend. Als deze rechten al erkend worden wordt er vaak weinig aandacht besteed aan de implementatie hiervan, met als gevolg dat de gebieden waar inheemse gemeenschappen wonen vaak gemakkelijk worden overgenomen door multinationals. Een illustratief voorbeeld hiervan is o.a. te vinden in de inheemse gemeenschap Totora-Oropesa, in het Peruaanse Andesgebergte. De mijnbouw-gigant Hochschild is 14 jaar geleden onder de project-naam Ares het gebied van de gemeenschap binnengekomen, met autorisatie van de Peruaanse overheid, maar zonder enige vorm van communicatie met de inheemse gemeenschap. 14 jaar lang heeft de gemeenschap geprobeerd contact te krijgen met het bedrijf. Al die jaren heeft het bedrijf de gemeenschap volledig genegeerd. Tot 10 juli van dit jaar, toen het bedrijf een bijeenkomst organiseerde met de gemeenschap over de aanleg van een weg, door een ecologisch en archeologisch belangrijk en interessant gebied, waar de gemeenschap helemaal niet op zat te wachten. Bij de aanleg van deze weg wordt geen enkele rekening gehouden met bestaande paden en agriculturele gebieden van de inheemse bevolking. Tijdens de geplande bijeenkomst werden de sinds 14 jaar brandende vragen over de slinkende vispopulaties door vervuiling en het uitblijven van communicatie en werkverschaffing door het bedrijf niet beantwoord.

De situatie in Totora-Oropesa is absoluut niet opzichzelfstaand en naast culturele gevolgen heeft deze vorm van machtsmisbruik vaak ook zware ecologische gevolgen. Inheemse volken zijn statistisch gezien verantwoordelijk voor de grootste biodiversiteit ter wereld¹. Ook in het geval van de Andes gaat het om een zeer belangrijk gebied. Immers ontspringt in de Andes de Amazone rivier, die het Amazonegebied ("de longen van onze aarde") van water voorziet. De gebieden die op dit moment bedreigd worden door de mijnbouw vallen onder de belangrijkste brongebieden van de Amazone rivier. Vervuiling van deze bronnen betekent dus ook vervuiling van de hele Amazone. De Amazone is een beschermd gebied en het zou dan ook niet meer dan logisch zijn dat de

¹ Nash, J. 2001. *Mayan Visions. The quest for Autonomy in an age of Globalization*. New York, Routledge.
Sanabria, H. 2007. *The Anthropology of Latin America and the Caribbean*. Boston, New York (USA), Pearson.
Tyler Miller, G. Jr. and S.E. Spoolman. 2009. *Living in the environment: concepts, connections and solutions*, 16th International student edition, Brooks/Cole Cengage Learning, Belmont (USA).

Andes, als brongebied voor de Amazone, dezelfde beschermde status zou krijgen. Inheemse gemeenschappen overal ter wereld zien met eigen ogen wat de directe gevolgen van het hedendaagse kapitalisme met de aarde doen, maar zij worden stelselmatig genegeerd wanneer zij hiervoor proberen te waarschuwen. Het wereldwijde klimaatprobleem is geen nieuw gegeven meer en de tijd is nu aangebroken om hier ook naar te gaan handelen.

Kirsch² schreef in 2008 een artikel over zijn onderzoek in Papua Nieuw-Guinea naar de invloed van multinationals op sociale relaties in de regio. Hij beschrijft hoe de bevolking, die stroomafwaarts van de Ok Tedi koper- en goudmijn leeft, de Yonggom, een sociale beweging vormde in protest tegen de destructieve gevolgen die de mijnen hebben op het milieu en de gezondheid van de lokale bevolking. De vervuiling van de omgeving van de mijn zorgde voor de nodige aanklachten tegen de gevestigde internationale bedrijven, zoals BHP (één van de eigenaren van de mijn), en de overheid. De kapitalistische instelling van multinationals die telkens weer nieuwe (milieu)problemen veroorzaken moet een verandering doormaken waarbij een voorbeeld genomen kan worden aan o.a. de "groene kritiek op het kapitalisme" van de Melanesiërs. De ideeën van de Yonggom om sociale relaties en verantwoordelijkheden binnen het zicht te houden kunnen helpen om de consequenties van industrialisering voor het milieu en sociale relaties op de lange termijn zichtbaar te maken. De Melanesische ideeën over sociale relaties en verantwoordelijkheden in hun interactie met de mijnindustrie tonen waardevolle ideeën om de relatie tussen kapitalisme en het milieu te benaderen. Een stap in deze richting is al gezet met het intreden van het MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen). Dit model is in veel sectoren al doorgedrongen, maar in een aantal sectoren heeft deze ontwikkeling een extra zetje nodig.

Voorbeelden als die van de protesten tegen de Ok Tedi goudmijn in Melanesië en het conflict met Hochschild in Totoro-Oropesa roepen van over de hele wereld vragen op over de vrije markt ideeën, en over waarom de zware consequenties van kapitalisme voor marginale gebieden onontkoombaar lijken te zijn. In de afgelopen decennia is het aantal sociale organisaties vanuit inheemse volken, en met name de zichtbaarheid en effectiviteit van deze organisaties, exponentieel toegenomen. De tussenkomst van (inter)nationale belangenorganisaties en media is cruciaal voor de nationale en mondiale positie van deze groepen bij het beschermen van het milieu, omdat zij de bevolking een stem geven. Wat de sociale organisatie van inheemse volken hun kracht geeft is het besef van het verlies van een leefgebied waar de inheemse bevolking al duizenden jaren aan geschiedenis heeft liggen, het verlies van autonomie over de eigen culturele normen en waarden en de verscheuring van de gemeenschappelijkheid waar deze culturen op gebaseerd zijn.

Er zijn natuurlijk ook goede ontwikkelingen. Op 23 augustus 2011 heeft het parlement van Peru het ILO-verdrag nr. 169 betreffende de rechten van de inheemse bevolking in de wet opgenomen (de 'Ley derecho di consulta'). Wij zijn erg blij dat Peru de Verklaring van de Rechten van Inheemse Volken, aangenomen door de Verenigde Naties, heeft verankerd in de wet.

Aanbevelingen

De positie van de inheemse volken in de wereld is sterk aan het veranderen. Inheemse volken herinneren ons aan de bedoeling om natuurlijk bronnen eerlijk te delen, zoals staat vastgesteld in de universele rechten van de mens. Met name multinationals hebben de neiging zich weinig van (inter)nationale milieuwetgeving en mensenrechten aan te trekken en controle op dit gebied is vaak praktisch onmogelijk door het gesloten karakter van deze ondernemingen. Inheemse volken, die veelal juist in de gebieden leven waar dergelijke bedrijven opereren, zien wel wat er met hun omgeving gebeurt, maar hebben niet de handvatten om hier iets mee te doen. Onze aanbevelingen zijn dan ook als volgt:

2 Kirsch, S. 2008. Social Relations and the Green Critique of Capitalism in Melanesia, *American Anthropologist*, vol 110: 288-299.

Ten eerste verdient het hierboven genoemde gebied Totoro-Oropesa een beschermende status als natuurreserveaat gezien de belangrijke functie van de Huacullo-meren als een van de belangrijkste bronnen van de Amazonerivier.

Onze tweede aanbeveling is om inheemse gemeenschappen op actieve wijze te betrekken in de bescherming van natuur en milieu. Dit kan in de vorm van een controlerend orgaan dat op lokaal, nationaal en internationaal niveau, in nauwe samenwerking met de overheden, de naleving van mensenrechten en milieuwetgeving bewaakt. Een afvaardiging van de lokale inheemse bevolking kan hierin opgeleid worden en zij kunnen vervolgens ook de mogelijkheden krijgen om bedrijven te verplichten openheid te verschaffen in hun activiteiten. De Verenigde Naties, die de Verklaring voor de Rechten van Inheemse Volken in eerste instantie aangenomen hebben, zijn een geschikte internationale partij die een dergelijk samenwerkingsverband kan coördineren.

Wij realiseren ons dat de implementatie van een dergelijk plan niet over één nacht ijs gaat, maar wij zijn wel van mening dat dit systeem in één keer meerdere mondiale dilemma's aanpakt, omdat dit idee aansluiting kan vinden op zowel de millennium- als de klimaatdoelen. Wij hopen op uw medewerking en steun bij de verdere uitwerking en uitvoering van dit idee en we hopen binnenkort met u en andere belanghebbenden om de tafel te kunnen gaan om hierover van gedachte te wisselen. Ons doel is een voorstel te bewerkstelligen voor een samenwerkingsverband (tussen inheemse, regionale, nationale en internationale partijen) waaruit dit controlerend orgaan moet voortkomen.

Statement Steungroep Indianen in Brasil en Cimi

Contactpersoon: Geertje van der Pas

Molenveldlaan 260

6523 RR Nijmegen

geertje@indianeninbrasil.nl

www.indianeninbrasil.nl

1. Invloed Nederlandse bedrijfsleven op het leven van inheemse volken in Brazilië.

Twee belangrijke issues daarbij zijn biobrandstoffen en soja.

* Soja wordt besproken in het NCIV-rapport *'Impacts of the dutch economy on indigenous peoples; The import of soy from Brazil and palm oil and tropical timber from Indonesia and Malaysia'*.

* Afgelopen week (6 september 2011) hebben de Guarani in de deelstaat Mato Grosso do Sul Shell gevraagd om te verdwijnen van hun land. Shell en het Braziliaanse Cosan (samen Raizen) hebben suikerrietplantages op inheemse grond.

* Duurzaamheidscertificaat voor suiker en suikerproducten (ethanol): www.bonsucro.com.

Dit certificaat is onlangs goedgekeurd door de EU, maar er wordt met geen woord gerept over inheemse volken of hun rechten. Veel suikerplantages zijn op inheems grondgebied (zoals één van de bedrijven, Raizen, een joint-venture van Shell en Cosan, dat suikerriet produceert op inheems gebied in de deelstaat Mato Grosso do Sul).

Nederlandse betrokkenheid: WNF, Solidaridad en Rabobank

Welke bedrijven zijn lid (95%): Monsanto, Bayer, Syngenta, Shell, Cosan samen met grote banken, en de cooperaties die de agro-industrie vertegenwoordigen.

Het verkrijgen van een certificaat is erg gemakkelijk. Dus in feite is het certificaat een wassen neus. Het garandeert op zo'n manier geen duurzame productie en geen bescherming van inheemse rechten.

2. Belo Monte stuwdam

Waterkracht is geen schone energie (CO2 en methaan-uitstoot, plus ontbossing). Het is in bredere zin ook niet duurzaam: niet schoon, niet rechtvaardig en desastreus voor het ecosysteem.

De bouw van de Belo Monte stuwdam is inmiddels gestart, althans de aanleg van de wegen, en dat levert al volop ellende op (gedwongen verhuizingen, zonder dat er vervangende woonruimte is geregeld, terwijl de huren in de regio zijn verdrievoudigd, doodsb bedreigingen, toenemende criminaliteit, inclusief toenemende kinderprostitutie, enzovoort).

Er wordt nog volop nationaal en internationaal geprotesteerd tegen deze dam en in Brazilië lopen ook nog 13 rechtszaken tegen Belo Monte, maar de regering zet toch gewoon al door.

3. Hardhout

In Brazilië is het volgende hiermee aan de hand:

* de houthakbedrijven (madereiros) zijn het eerste front in de ontbossing; ze zijn uiterst gewelddadig, respecteren geen enkele partij (kleine boeren, traditionele gemeenschappen), gebruiken veel geweld en intimidatie juist tegen inheemse volken en ieder die zich verder tegen hun plannen verzet;

* Sinds mei 2011 zijn er al 6 mensen vermoord, allemaal leiders van kleine boeren gemeenschappen, die zich verzetten tegen de ontbossing van hun land.

4. Bezuiniging op internationale samenwerking voor Brazilië

(door EU, BuZA, en door hulporganisaties)

De mooie macro-economische cijfers van Brazilië zeggen niets over de situatie van de

mensenrechten, positie van minderheden zoals inheemse groepen (en veel anderen), over extreme armoede, over sociale rechtvaardigheid, over veiligheid, over een rechtvaardig juridisch systeem, een betrouwbare politie, een deugdelijk gevangeniswezen enzovoort. Er is nog heel veel werk te doen op deze gebieden en daar heeft de civil society in Brazilië budget voor nodig.

5. Aanbevelingen

De Nederlandse regering dringt er in bilaterale contacten met Brazilië, in international fora en in de dialoog met Nederlandse bedrijven op aan dat de rechten van inheemse volken in Brazilië effectief worden beschermd.

De Nederlandse regering bevordert dat de rechten van inheemse volken bij certificering van duurzame producten en bij het tegengaan van illegale houtkap effectief worden beschermd.

Statement van Amazon Fund

Contactpersoon: Fred Opdam
Pannenhof 3
6099 NE Beegden / Maasgouw
info@amazonfund.eu
www.amazonfund.eu

Mensenrechtensituatie en natuurbescherming in Bolivia

In februari kwam het periodieke VN onderzoek uit over Mensenrechten in de diverse landen. Bolivia heeft sinds kort geen onafhankelijk rechtssysteem meer; het systeem is een instrument van de regering geworden en wordt gekenmerkt door grote willekeur, jacht op “vijanden van de regering”, intimidatie en “heksenjacht”. De democratie wordt sterk uitgehouden; de rechten van minderheidsgroepen worden in toenemende mate geschonden of staan onder grote druk. De rechten van de vrouw en discriminatie op grond van seksuele geaardheid verdient aandacht.

Het gebrek aan transparantie bemoeilijkt een duidelijke waarneming van de plannen om nieuwe wetten af te kondigen die veranderingen met zeer grote impact kunnen inhouden. Ondanks bezorgdheid over het ontbreken van duidelijke criteria tijdens zijn benoeming, werd in mei bijvoorbeeld toch een nieuwe Defensor del Pueblo benoemd. In februari werd een wet aangenomen die de President autoriseert om per decreet tijdelijke rechters aan te wijzen voor de vacante posten bij het Hooggerechtshof en het Constitutionele Hof. De door vorige regeringen benoemde personen worden ontheven van hun functies als deze maatregel van kracht wordt.

Deze tijdelijke rechters bij het Constitutionele Hof kregen opdracht alleen die zaken op te pakken die vóór 2009 waren ingebracht. Daardoor kan dit Hof in deze samenstelling, géén uitspraken doen over de grondwettelijkheid van nieuwe wetten, waardoor gegronde twijfels zijn ontstaan over de verenigbaarheid met onder andere internationale normen en afspraken omtrent de Mensenrechten van deze nieuwe wetten, al of niet op onderdelen.

Natuurbescherming heeft op dit moment geen enkele prioriteit in Bolivia. Het systeem van beschermde natuurparken dat de afgelopen 15 jaar is opgebouwd wordt stelselmatig afgebroken: voorbeelden zijn P.N. Noel Kempff Mercado, P.N. Madidi en TIPNIS. Daar vindt momenteel een protestmars plaats van inheemse volken uit Territoria Indígena y Parque Nacional Isibore Sécure (TIPNIS) tegen de weg die wordt aangelegd door hun land. Uit een recente poll van La Razon, waaruit blijkt dat 83% van de bevolking het niet eens is met het optreden van Evo inzake TIPNIS. Niemand kan verklaren waarom hij zo halsstarrig een directe ontmoeting met de inheemse vertegenwoordigers blijft weigeren.

Gevolgen sluiting Nederlandse ambassade in Bolivia

De Nederlandse regering gaat ambassades sluiten. Op dit moment heerst er in Bolivia een grote argwaan voor buitenlandse inmenging. Met name tegen de VS maar ook tegen Europese landen.

In Bolivia zijn plannen om buitenlandse en inlandse landeigenaren te onteigenen. Voor buitenlandse NGO's is het moeilijk opereren en de situatie verslechterd. Er klinkt van

overheidszijde een geluid om de in het land opererende NGO's nog verder onder overheidscontrole te brengen. Nog stringentere voorwaarden voor activiteiten, volledige overheidsinzage in financiering en besteding van gelden. Anders verbod van actie. De overheid ventileert dat Bolivia zelf in staat is zijn broek op te houden en geen buitenlanders nodig heeft. Het vertrek van buitenlandse NGO's en andere actoren heeft op korte termijn direct invloed op het behoud van de natuur en de inheemse mensen die er leven.

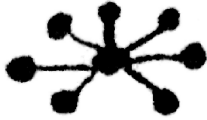
Daarom vragen wij om een heroverweging en wij hechten aan goede bilaterale betrekkingen. Net als in andere Latijns-Amerikaanse landen is direct contact en een steunpunt belangrijk. Voor reizigers, werknemers en vrijwilligers is het erg lastig om zaken via het buurland Peru te regelen. Bovendien zal het Nederlandse imago als behartiger van mensenrechten en natuurbeschermer geschonden worden. Wij stellen voor om de Ambassade die blijft (in Peru) te versterken als een regionale ambassade die een speciaal fonds heeft voor het thema mensenrechten en milieubehoud.

Kansen in Bolivia

Bolivia is een land van mogelijkheden. Desondanks is het nog steeds een arm land. Voor Nederland liggen er kansen om positief bij te dragen aan een duurzame ontwikkeling. Bijvoorbeeld door de bevordering van milieubewustwording en praktische duurzame projecten die bijdragen het Amazonebassin. Ook voor het bedrijfsleven is Bolivia een zeer interessant land.

8% van het Amazonegebied ligt in Bolivia. Het grensgebied met Peru heeft de hoogste biodiversiteit-indexen van de Amazone. De regenwouden, wetlands en haar bewoners worden bedreigd door toenemende boskap, aanleg van wegen, olieboringen, veehouderij, monoculturen. En door gevolgen als overstroming door klimaatverandering.

Amazon Fund pleit voor meer bevordering van bewustwording in urbane en rurale gebieden, voor duurzame oplossingen en voor een actieve rol van Nederland in Bolivia.

Kalahari Support Group
Stichting Kalahari Kontakt
Secr. Appelgaard 2, 3941 LZ Doorn
The Netherlands
Tel +31 0343 416314
Email: cmotto@caiway.nl
www.ksg-san.nl

Statement van Kalahari Support Groep

Discriminatie

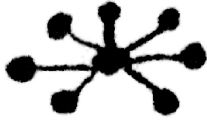
1. Het volgende citaat komt uit het boek "Sonny Boy": 'hij leek wel een Bosjesman!' Zelfs in de literatuur is wereldwijd het beeld van de Bosjesman: een halve wilde, laagste van het laagste, als het over mensen gaat, onbetrouwbare alcoholisten en nog veel meer. Stuitend omdat wij weten dat deze oorspronkelijke bewoners van de uitgestrekte Kalahariwoestijn, dit stuk van de wereld beheerd hebben zonder het aan te tasten of te bederven door industriële ontwikkeling of roofbouw te plegen op de schrale grond!!

Water

2. Spraken wij tijdens de bijeenkomst vorig jaar over de Botswanaanse overheid, die de San wel de toegang geeft tot het land en de gronden van hun voorouders de Kalahariwoestijn, maar het hen verboden waterputten te slaan, nu een beter bericht. Door de aanhoudende druk vanuit diverse organisaties, die zich inzetten voor de rechten van de inheemse volken, meldde Survival International het volgende: "**For the first time in 9 years the Bushmen have access to their own clean, drinking water, by a borehole at Mothomelo**". Eindelijk water op een plek, waar toeristen al jaren in de Kalahari, in luxe lodges toegang toe hebben! Hopelijk is dit een begin.

Trade no Aid

3. De Kalahari Support Group, actief sinds 1991 voor de San, probeert al die jaren inhoud te geven aan het '**trade no aid**' principe. Tijdens exposities van hedendaagse San kunst, op diverse presentaties van de San cultuur (lezingen op scholen, buurthuizen en kerken) laten wij het aanwezige publiek kennismaken met de cultuur en kunstuitingen en door verkoop van deze producten, **blijft een flinke groep San mensen aan het werk en voorziet in eigen levensonderhoud**. Door inklaring, de nodige belastingheffingen en als toetje de BTW opslag worden de prijzen te hoog voor een reguliere verkoop via winkels en wereldwinkels. Alleen met vrijwilligers, die zonder kosten zich inzetten wordt de prijs verkoopbaar gehouden om omzet te genereren. . Graag nu eindelijk eens een stevige actie vanuit de beleidsvoerders, parlement, regering, wie dan ook om de importbelemmeringen vanuit ontwikkelingslanden af te breken. Het zou helpen de producten van inheemse volken op een nultarief te zetten. Er worden met allerlei landen associatieverdragen afgesloten met hetzelfde doel (landen rond de Middellandse Zee), maar wij slagen er nog niet in dit voor de inheemse volken te bereiken. Voorbeeld: deze San kalender met afbeeldingen van hedendaagse Kalahari kunst is onverkoopbaar door

een te hoge prijs, jammer want de verkoop van een groot aantal exemplaren geeft zoveel inkomsten dat o.a. dit kunstproject onafhankelijk zou kunnen opereren.

Intellectual Property.

4. Tot besluit: wij blijven uw aandacht vragen voor de intellectuele eigendomsrechten van de San/Bushmen in Zuidelijk Afrika. De San konden dagen jagen en verzamelen zonder eten, omdat zij sap van de Hoodia cactus als voedsel gebruikten. Een perfect afslank middel, er lopen dan ook geen Bushmen rond met overgewicht in de Kalahari. Westerse bedrijven hebben dit ontdekt en gebruiken dit product nu als afslankmiddel. Alle onderhandelingen over de rechten van deze kennis, lopen/liepen op niets uit. Farmaceutische bedrijven verdienen veel geld, op de verpakking staat nota bene een mooie slanke Bushmen, terwijl de Bushmen zelf geen cent ontvangen.

Wij vragen u daarom met klem dat Nederland zijn invloed aanwendt binnen de World Intellectual Property Organization (WIPO) om er voor te zorgen dat er een goed internationaal regime komt om de traditionele kennis van inheemse volken te beschermen.

Meer achtergrond informatie vindt u bijgesloten bij ons statement.

Bijlage 2: Statement of Indigenous Peoples & Local Communities on WIPO – progress.